

Årsplan for Askeladden Barnehage Borg AS, Albert Moeskausvei 2018- 2019

Velkommen til nytt barnehageår i Askeladden Barnehage Borg AS, Albert Moeskausvei

Årsplanen er en pedagogisk arbeidsplan, og det viktigste verktøyet for barnehagens personale. Årsplanen gir våre brukere informasjon om barnehagen og dens innhold, og gir mulighet til medvirkning og medbestemmelse i henhold til barnehagelovens § 4. Planen bygger på Rammeplan for barnehager, Askeladden Barnehage Borg AS sin virksomhetsplan og er personalets faglige kunnskap.

Planen er vårt overordnede redskap og skal brukes til å planlegge, dokumentere og vurdere det arbeidet som utføres i barnehagen.

Nå står vi igjen foran et nytt barnehageår og det vil gi oss nye spennende opplevelser. Vi skal bygge mestringfølelse, vi skal gi rom for mer undring og vi skal skape hverdagsmagi sammen med barna deres. Vennskap skal etableres og bygges videre, og barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barnehagen skal bidra til å fremme gode verdier, holdninger og praksis for et mer bærekraftig samfunn. Vi er bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegger for medvirkning på ulike måter ut ifra barnas alder og modenhet.

Trygghet og gode overganger er et begrep som er sentralt i vårt arbeid med barna, og vi vet at det er viktig å trygge dere som foreldre/foresatte på vårt arbeid. Vi legger stor vekt på gode overganger i oppstartsfasen hos oss, overganger i hverdagen, overgangen til stor avdeling og overgangen til skolen. Barn og foresatte i vår barnehage vil møte en engasjert personalgruppe, som ønsker å skape en best mulig hverdag både for barna, foresatte og personalet. Med stor vekt på tilhørighet og fellesskap, og med et godt foreldresamarbeid vet vi at dette blir bra!

Avdelinger

I Albert Moeskausvei har vi to småbarnsavdelinger som heter Eventyrskogen og Kråkeslottet. Her er de minste barna, fra 0-3 år.

I år har vi en mellomavdeling som heter Kongsgården. Her går det barn som er fra 2-4 år.

Så har vi to store avdelinger som heter, Soria Moria og Sølvslottet. Her går det barn som er mellom 3-6 år.

Planleggingsdager

§8 i barnehagens vedtekter sier: «Hvert barn med barnehageplass skal ha minst 4 hele ferieuker i løpet av barnehageåret + 5 dager fri p.g.a. planleggingsdager». Barnehagens planleggingsdager er essensielle arenaer der hele personalgruppen er samlet.

Planleggingsdagene i MIGRAS brukes til faglig utvikling. Med faglig utvikling mener vi blant annet kompetanseheving i form av kurs, IGP arbeid (individuell, gruppe og plenum), praktisk arbeid, plan og vurderingsarbeid. Våre planleggingsdager for barnehageåret 2018-2019 er:

Plandager 2018-2019

17. 08. 2018
12. 11. 2018
02. 01. 2019
25. 03. 2019
31. 05. 2019

*Denne årsplanen vil gjelde for barnehageåret 2018-2019 og 2019-2020.

Med unntak av kalender, aktiviteter, planleggingsdager og vurdering som vil bli endret til barnehageåret 2019-2020.

Eventyrskogen, 0-3 år

På Eventyrskogen jobber det en pedagogisk leder/barnehagelærer og assistenter.

E-post: eventyrskogen@migras.no

Mobil: 90 40 67 92

Tlf: 69 70 28 04

Kråkeslottet, 0-3 år

På Kråkeslottet jobber det en pedagogisk leder/barnehagelærer og assistenter.

E-post: krakeslottet@migras.no

Mobil: 95 36 48 65

Tlf: 69 13 98 20

Kongsgården, 2-4 år

På Kongsgården jobber det en pedagogisk leder/barnehagelærer og assistenter.

E-post: kongsgarden@migras.no

Mobil: 90 84 86 71

Tlf: 69 13 98 20

Kontaktinformasjon

Askeladden Barnehage Borg AS

Besøksadresse:

Albert Moeskausvei 23/25, 1710 Sarpsborg

Postadresse:

Postboks 118, 1701 Sarpsborg

Styrere:

Anne- Karine Bjørnstad Jensen

Tlf: 69 70 27 06

E-post: askeladden.admin3@migras.no

Camilla Hestø Tlf: 69 16 10 55

E-post: admin1@migras.no

Daglig leder:

Margaret Hestø Tlf: 69 16 10 55

E-post: migras@migras.no

Eier: Camah Holding AS

Åpningstid: 06.30- 17.00

Sølvslottet, 3-6 år

På Sølvslottet jobber det en pedagogisk leder/førskolelærer og assistenter.

E-post: solvslottet@migras.no

Mobil: 95 36 43 17

Tlf: 69 13 98 20

Soria Moria, 3-6 år

På Soria Moria jobber det en pedagogisk leder/førskolelærer og assistenter.

E-post: soriamoria@migras.no

Mobil: 95 30 34 98

Tlf: 69 13 98 20

*Med forbehold om endringer

Vurdering av fjorårets miljøarbeid

Barnehageåret 2017-2018 har vi hatt fokus på å redusere bruken av plast i barnehagehverdagen. På foreldremøte høsten 2017 introduserte vi «miljønettet» til alle foreldrene. Dette er et av mange tiltak vi har satt i gang for å redusere vårt forbruk. Gjenbruksnettet erstatter de hvite plastposene som tidligere ble brukt for å frakte skittentøy mellom barnehagen og hjemmet. Personalet bruker gjenbruksnett når vi handler inn mat, frukt og grønnsaker til barnehagen. Bruk av plast har også blitt redusert på kjøkken og ved matlaging. Vi har kjøpt inn bokser til oppbevaring og nedfrysing av mat. Et annet tiltak har vært å redusert bruken av engangsartikler til møter og lignende. Vi kjøper konsekvent inn papp istedenfor plast. Vi har også sluttet å tilby blå skoposer til foreldrene i levere/hentesituasjonen. Flere av disse overgangene ble tatt godt i mot av foreldrene.

Ved å kjøpe inn store pakninger/refill av såpe, rengjøringsmidler o.l., reduserer vi nå bruken av mange små flasker og pakker. Det som blir igjen av emballasje tar vi ofte vare på, slik at det kan brukes til formingsaktiviteter. Det kan være korker fra drikkekartonger, doruller, tomme flasker, glass m.m. I tillegg plukker vi med oss ting fra naturen, som kongler, mose, steiner og pinner, som brukes flittig i aktiviteter året rundt. Barna har blitt flinke til å se muligheter, og tenker kreativt når skaper.

Vi har startet prosessen med å redusere matsvinn på hver enkelt avdeling. Dette gjør at vi har blitt enda flinkere til å beregne mengder når vi lager mat, samtidig som barna blir servert mindre porsjoner av gangen. Barna får øvelse i å beregne mengder når de blir store nok til å forsyne seg selv. I tillegg til matsvinn har vi også fokus på å nyttiggjøre matavfallet gjennom å kompostere. På den måten blir både matsvinn og matavfall kompostert, slik at vi får vår helt egen gjødsel som vi blander med jord når barna skal så og plante i grønnsakskassene våre. I disse kassene dyrker vi fram grønnsaker og urter som vi benytter i matlagingen.

Hver dag har vi fokus på kildesortering. Etter hvert som barna blir eldre, tar de mer del i denne prosessen. Vi har egne beholdere på alle avdelinger, hvor barna hjelper til med å sortere papp, papir, drikkekartonger, plast, metall, matavfall og glass. Alle beholdere er merket slik at barna enkelt kan kjenne igjen hvor hver enkelt ting skal kastes. Barna deltar aktivt både i sorteringsprosessen i barnehagen og ved levering av ulikt avfall i miljøstasjonene. Der leverer vi glass, metall, tøy og elektriske apparater til gjenvinning. Vi har fokus på å gi barna gode vaner, så hver gang vi er på tur plukker vi søppel både underveis og på turstedet. Barna kjenner godt til at søppel alltid skal kastes i dunker og ikke i naturen.

I 2018 har vi startet prosessen med å veie og registrerer matsvinn, slik at vi i årene som kommer skal jobbe enda mer målrettet for å redusere mengden i årene som kommer (jfr. Virksomhetsplanen 2018-2022 for Askeladden Barnehage Borg AS). Vi veier også plast som sendes til gjenvinning, slik at vi kan sette inn enda flere tiltak for å redusere forbruket.

Barnehagens formål og innhold:

Satsningsområde: Miljø

Askeladden Barnehage Borg AS er sertifisert som en miljøbarnehage av Foundation for Environmental Education (FEE).

Vi gjør det vi kan for å begrense mengden avfall og barna er med på denne prosessen. I vårt forbrukersamfunn ser vi en trend hvor vi er kjøpesterke og det kjøpes nytt og kanskje unødvendig mye nytt. Dette ønsker vi i Askeladden Barnehage Borg AS å gjøre noe med.

Dette er noe av det vi gjør i barnehagen vår:

- Sammen med barna sorterer vi til enhver tid vårt avfall. Vi sorterer plast og papir som hentes av kommunen. Vi sorterer også glass og metall til miljøstasjoner i nærheten.
- Hver måned skal vi ha en miljødag i barnehagen. Vi ønsker å lære barna hvordan det vi leverer til gjenvinning benyttes til å lage nye produkter. Vi skal blant annet se nærmere på hvordan papiret vi leverer blir til nytt papir. Barna skal få en forståelse av at vi ikke trenger å hogge nye trær for å lage nytt papir.
- Alle avdelinger har sin egen miljøagent som heter Pingla. Pingla er med oss i hverdagen, både i samlinger og på turer. Han hjelper oss å holde oss oppdaterte i vårt arbeid med miljø og gjenvinning.
- Alle barna som går i våre barnehager har fått utlevert hvert sitt miljønett som skal benyttes til å frakte vått/skittent tøy mellom barnehage og hjem. Miljønettet erstatter de hvite plastposene som vi tidligere brukte for å frakte tøy hjem fra barnehagen.
- Vi komposterer matavfallet vårt og dette blir gjødsel vi benytter i grønnsakhagene våre.
- Vi samler naturmaterialer året rundt når vi er på turer, som vi benytter til formingsaktiviteter.
- Vi bytter leker og utstyr mellom avdelingene, slik at lekene kan gjenbrukes på en annen avdeling uten å måtte gå til innkjøp av nytt utstyr.
- Vi rydder alltid opp etter oss på tur og benytter oss av gassgriller istedenfor engangsgriller.
- Vi plukker søppel i nærheten flere ganger i året og tar med oss søppel vi finner når vi er på turer.

Matavfall

Metall

Metall-
emballasje

Papir

Papp og
kartong

Barnehagens verdigrunnlag

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid» (Rammeplan for barnehagen 2017, s 7).

Vi mener at vi har verdens viktigste jobb, hvor vi får være med å forme fremtidens samfunnsborgere. Barnehagen er med på å legge grunnlaget for gode vaner og holdninger som barna tar med seg videre i livet.

Miljøbarnehage

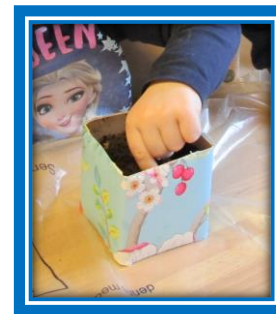
«Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner den. Bærekraftig utvikling handler om at menneskene som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna skal forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden» (Rammeplan for barnehagen 2017, s.10).

I vår barnehage legger vi stor vekt på å benytte oss av det vi allerede har tilgjengelig inne og ute. Det innebærer at vi ikke alltid går til innkjøp av materialer og utstyr for å gjennomføre prosjektene vi planlegger sammen med barna gjennom året.

Vi sår grønnsaker og urter inne tidlig på våren sammen med barna, som vi senere setter ut i større kasser i den flotte grønnsakhagen vår. Her har hver avdeling sin egen kasse som vi har ansvar for å vanne, stelle og høste inn når den tid kommer. Barna våre får være med på hele prosessen fra å så små frø til å spise deilige ferske grønnsaker fra egen hage. Vi er stolte av å være en miljøbarnehage som har fokus på sunt kosthold og kortreist mat. Det som er dyrket frem benytter vi i vår egen matlaging sammen med barna. Askeladden Barnehage Borg AS handler lokalt og tenker globalt. Barnehagen serverer brød som er laget av urkorn som dyrkes på økologiske gårder i Østfold. Melet brukes til å bake deilige, sunne brød som bakes av et lokalt bakeri som leverer brødet til barnehagen vår hver uke.

Askeladden Barnehage Borg AS er sertifisert som Grønt flagg barnehage. Grønt flagg er en sertifisering for barnehager og skoler som skal sikre at vi jobber med bærekraftig utvikling gjennom miljøopplæring. Barnehagen organiserer miljøarbeidet og vi jobber med prosjekter innen ulike miljøtemaer i henhold til handlingsplaner vi har utarbeidet. Dette sikrer kontinuitet i vårt miljøarbeid.

Ønsker dere å lese mer om dette, kan dere ta en titt på: www.grontflagg.no

Hva betyr det å være en del av en miljøbarnehage?

Vi jobber kontinuerlig med nye tiltak innenfor miljøarbeidet og dette er noe av det vi gjør:

- Vi slår av lyset i rom vi ikke bruker.
- Barna lærer om bærekraftig utvikling.
- Barna lærer om sunn kost og spiser sunt.
- Vi lar ikke vannet renne, for å redusere energi.
- Vi oppfordrer foreldrene til å gå/sykle/ta buss til barnehagen.
- Barna lærer blant annet hvordan vi dyrker grønnsaker og urter.
- Vi sår frø i egen kompostjord på våren som vi høster inn på høsten.
- Vi har alltid med oss en plastikkpose og plukker søppel når vi er på tur.
- Vi skal også redusere plastikk avfallet vårt med 10 % fra 2018 til 2019.
- Når vi er på tur skal turområdet vårt se finere ut når vi går enn da vi kom.
- Vi lager maten vår fra bunnen av, og bruker minst mulig halvfabrikatet mat.
- Det å tenke hva innvirkningen din har på miljø er både økonomisk og smart.
- Vi sender faktura, generell informasjon, månedsbrev og månedspost på e-post.
- Barna får blant annet servert grønnsaker og urter som er økologiske og sunne varer.
- Barna spiser økologiske produkter som de selv har produsert, og de lærer om sunn kost.
- Hver avdeling jobber med å utarbeide en grønn oase, slik at vi kan lage maten vår fra bunnen av.
- Vi lager flere aktiviteter av naturmateriale og gjenbruksmateriale, og reduserer dermed innkjøp av formingsutstyr.
- Vi ansatte velger nå blant annet miljøvennlige rengjøringsmidler og kjemikalier for å ha fokus på naturlige ingredienser.
- Vi voksne (både ansatte og foreldre) må være gode rollemodeller til miljøarbeidet, slik at barna blir introdusert og nysgjerrige.
- Vi veier matsvinn, som gjør at barna blir mer bevisste på å spise opp maten. De lærer at vi ikke skal kaste mat og at de ikke skal ta til seg mer enn de orker å spise.

Barnehagens verdigrunnlag

Mat

«Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse» (Rammeplan for barnehagen 2017, side 49).

I Askeladden Barnehage Borg AS har vi fokus på et variert kosthold basert på gode og sunne råvarer og mat laget fra bunnen av. MIGRAS samarbeider med et lokalt bakeri som baker brød med mel fra Holli Mølle. Melet er laget av korn fra økologisk gårder i Østfold. Personalet er bevisste på miljømerkede og økologiske produkter og handler fra lokale leverandører. Vi serverer alle måltidene og slik kan vi sikre at barna får et naturlig og sunt kosthold.

Måltidene inneholder grønnsaker, frukt og bær, egg, kjøtt og fisk, kornprodukter, melk og melkeprodukter som dekker barnas næringsbehov gjennom dagen. Det blir servert 2 varmmåltider i uken og frukt og grønnsaker blir servert til hvert måltid. Barnehagen er en 5 om dagen barnehage og det betyr at barna skal ha 5 porsjoner med frukt og grønnsaker om dagen. Noen eksempler på varm lunsjer vi serverer er hjemmelagde supper, fiskeretter og kjøtt/grønnsaksretter. Barna er delaktige i matprosessene og de skal få smaksopplevelser ved å smake og kjenne på de ulike ingrediensene. På denne måten ser vi at barna blir mer interessert i maten.

Barnehagen skal bruke de ressursene vi har rundt oss med tanke på miljø. Vi skal plukke og høste inn det som vokser ute i naturen og i hager som ulike bær, frukt og grønnsaker som vi benytter oss av i matlaging. De er delaktige på kjøkkenet når måltidene skal tilberedes og ved å dekke og rydde bordet. Ved å være medvirkende på kjøkkenet får barna blant annet kjennskap til ulike kjøkkenredskaper, lære seg om god hygiene ved håndvask og god behandling av mat, «Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 11).

Helse

«Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser» (Rammeplan for barnehagen 2017, side 49).

Vi legger til rette for fysisk utfoldelse både ute og inne året rundt. Vi har et mål om å være ute å leke på barnehagens område hver eneste dag. I tillegg legger vi til rette for ulike aktiviteter som skøyter, ridning, stell av barnehagens ponnier, hinderløyper, gymsal og turer i nærmiljøet. Vi benytter oss av Bjortoppen, Kulåsparken, Landeparken, Skateparken, fotballbanen, akebakker, skiløyper i trøsken og lekeplasser i nærmiljøet. Vi er glad i å være på tur sammen med barna, og ved hjelp av våre egne barnehagebiler kan vi komme oss på lengre turer.

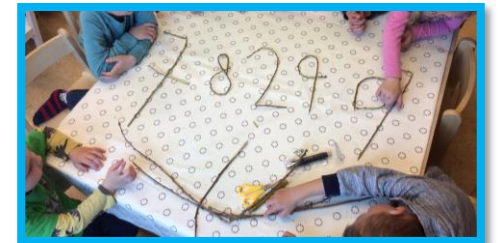
Prosjektarbeid

«Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser» (Rammeplan for barnehagen 2017, s.22).

Når vi jobber med prosjektarbeid skal vi ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet og fasinasjon for det som opptar dem her og nå. Personalet på avdelingen er støttende og kan komme med små drypp for å lede prosjektarbeidet videre. Det er ikke gitt hvordan vi avslutter prosjektet. Prosjektarbeidsformen gir muligheter for mange eksperimenterende og skapende aktiviteter som ikke bygger på forhåndsbestemte resultater eller riktige og gale svar. På avdelingen synliggjøres prosjektarbeidet på blant annet plakater, film og bilder på avdelingen. Barnas tegninger henger oppe og vi kan undre oss sammen. Ofte ser vi mye rollelek hentet fra prosjektet i frileken. Ett prosjekt kan føre til ett nytt prosjekt. Prosjektene vil være tverrfaglige og elementer fra de syv fagområdene i rammeplanen vil komme inn. I tillegg vil vårt fokus som miljøbarnehage også gå igjen i våre prosjekter. Dette kan være gjennom bruk av naturen, gratismaterialer, gjenvinning og lignende.

Mål for prosjektarbeidet vårt:

- Barna skal tilegne seg kunnskap gjennom opplevelser, handlinger og forståelse
- Barna skal bli oppmerksomme på egne og andres perspektiver og argumenter
- Barna skal lære å lytte, samarbeide og føre dialog med andre barn
- Barna skal tilegne seg ny kunnskap og forståelse for at tema kan ha mange særtrekk, fasetter og detaljer som sammen skaper helhet
- Barna skal lærer demokratiske spilleregler, forstått som rom for å tenke fritt for andre menneskers meninger.

Sosiale medier

Sosiale medier er en stor del av vår hverdag der mange ønsker å dele både bilder og informasjon ut til andre. Vi ber dere derfor å vise hensyn med å legge ut bilder på sosiale medier både av andres barn og/eller andre voksne. Bilder som blir tatt i forbindelse med sammenkomster/arrangementer i barnehagen skal vurderes/godkjennes før de evt. deles på sosiale medier. Vi vil ha dette som et eget emne på foreldremøte på høsten, slik at dere foresatte kan komme med deres synspunkter rundt dette til hverandre.

Barnehagens samarbeidspartnere

Sarpsborg kommune har et tverrfaglig samhandlingsteam som skal sikre at barna får det tilbudet de har rett på. Vi følger regler for taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett. Samarbeid med ulike instanser er essensielt for at vi skal kunne gi et best mulig barnehagetilbud.

Samarbeidspartnere kan være:

August

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
31			1.	2.	3.
32	6.	7.	8.	9.	10.
33	13.	14.	15. Vi ønsker nye barn og foresatte velkommen!	16. Tilvenning	17. Planleggingsdag Barnehagen er stengt
34	20. Tilvenning	21. Tilvenning	22. Tilvenning	23. Tilvenning	24. Tilvenning
35	27.	28.	29.	30.	31.

Husk:

- Tilvenning av nye barn
- Planleggingsdag

Ansvar og roller

«Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse» (Rammeplan for barnehagen 2017 s. 15).

«Rammeplanens øvrige kapitler inneholder plikter for barnehagens personale og omfatter alle som arbeider i barnehagen» (Rammeplan for barnehagen 2017 s. 15).

I barnehagen vår har vi ulike grupperinger slik som eier/daglig leder, styrer, pedagogisk leder, førskolelærer/barnehagelærer og assistent;

Barnehageeier har et overordnet ansvar for å drive barnehagen etter gjeldende lover og regler.

Styrer er ansvarlig for det pedagogiske arbeidet, for personal og for de administrative oppgavene.

Pedagogisk leder er ansvarlig for å sette i gang, lede og følge opp det pedagogiske arbeidet.

Barnehageeier, styrer, pedagogisk leder og det øvrige personalet er ansvarlige for å holde seg faglig oppdatert, være gode rollemodeller, delta aktivt med refleksjon og arbeide for utvikling i takt med samfunnet.

Vi jobber aktivt med lederutvikling gjennom hele barnehageåret. Alle ansatte har gjennomført eget kursprogram som fokuserer på medarbeiderens oppgaver og ansvar. Dette har blant annet ført til økt fokus på struktur og organisering, tydeligere kommunikasjon og dokumentasjon, større ansvarsbevissthet og at tilbakemeldinger er «ferskvare».

Religionsnøytral barnehage

Vi er en religionsnøytral barnehage og dette innebærer at vi markerer tradisjoner og begivenheter uten å vektlegge det religiøse innholdet. Vi legger vekt på at markeringene skal inkludere alle, uavhengig av religiøs eller livsynsmessig tilhørighet. Vi formidler og snakker om ulike religioner og høytider sammen med barna på en kunnskapsbasert måte der de ulike religionene og livssynene presenteres på en likeverdig måte.

Vi vektlegger norske tradisjoner, uten religiøst innhold. Det vil si at vi prater og undrer oss sammen med barna, uten å forkynne. Slik kan alle delta uavhengig av kulturell og/eller religiøs bakgrunn. Som foresatte vil dere bli invitert til noen av disse markeringene.

September

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
36	3. Lek og aktiviteter ute/inne	4. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	5. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	6. Turdag Gruppeaktiviteter	7. Aktivitetsdag i hagen
37	10. Lek og aktiviteter ute/inne	11. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	12. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	13. Turdag Gruppeaktiviteter	14. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
38	17. Lek og aktiviteter ute/inne Brannvernuke	18. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper Foreldremøte	19. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter Foreldremøte	20. Miljødag 	21. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
39	24. Lek og aktiviteter ute/inne	25. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	26. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	27. Turdag Gruppeaktiviteter	28. Språkgrupper Gruppeaktiviteter

Husk:

- Brannvernuke 38

Jeg heter Bjørnis.

<https://brannbamsen.no/>

Barnehagens arbeidsmåter/ metoder

«Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barngruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 43).

Gjennom prosjektarbeid og det daglige arbeidet skal personalet ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ. Vi bruker leken som utgangspunkt og det er viktig at vi veksler mellom spontane og planlagte aktiviteter. Barna oppmuntres til å stille spørsmål, søke opplevelser, ta initiativ og mestre nye ting. For oss i Askeladden Barnehage Borg AS er det viktig å tenke på barnet gjennom hele dagen i alle aktiviteter. Barna lærer gjennom alt de gjør enten vi er på tur, i garderobesituasjonen, i frilek ute og inne, voksenstyrtlek, grupper på tvers av alder og avdelinger, rollespill, konkrete, bilder, begrepsmodellen, sanger og samlingsstunder, rundt bordet under måltidene m.m.

Progresjon i barnehagen

«Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 44).

I løpet av årene barnet går i vår barnehage skal barnet oppleve mestring og læring. Sammen skal vi oppdage, følge opp og videreutvikle det barna allerede er opptatt av. Samtidig er det viktig at barna får erfaringer og utfordringer som gir de muligheten til å lære nye ting og få en god selvfølelse. Barna skal møte ulike utfordringer sett i forhold til alder og modenhet. Vår jobb er å planlegge, gjennomføre, dokumentere og tilrettelegge for alle barn. Det er viktig å finne en balanse mellom det å oppleve mestring og samtidig ha et ønske om å strekke seg etter nye mål. Noen ganger deler vi barna inn i aldersbestemte grupper og andre ganger på tvers av avdeling og alder.

Digital praksis

«Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 44).

Digitale verktøy er en naturlig del av barnas hverdag i vårt samfunn. I vår barnehage har vi tilgang til digitale verktøy gjennom å utforske, leke, lære og selv skape noe gjennom digitale uttrykksformer. Vi bruker blant annet ipad, kamera og pc når vi jobber med prosjektarbeidet. I denne prosessen lærer også barna hvordan vi kan innhente kunnskap for å dykke dypere i prosjektene våre. Vår oppgave er også å lære barna om å utøve digital dømmekraft når vi benytter oss av internett.

Oktober

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
40	1. Lek og aktiviteter ute/inne	2. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	3. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	4. Turdag Gruppeaktiviteter	5. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
41	8. Lek og aktiviteter ute/inne	9. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	10. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	11. Turdag Gruppeaktiviteter	12. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
42	15. Miljødag 	16. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	17. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	18. Markering av refleksdagen Dugnad	19. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
43	22. Lek og aktiviteter ute/inne	23. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	24. FN-dagen 	25. Turdag Gruppeaktiviteter	26. Den internasjonale teddybjørndagen
44	29. Lek og aktiviteter ute/inne	30. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	31. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter		

Husk:

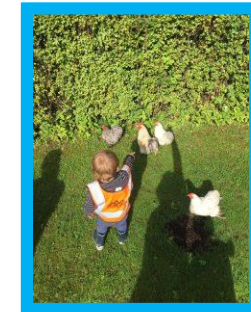
- Markering av FN-dagen

Danning

«Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 21).

For oss i Askeladden Barnehage Borg AS er det viktig at vi voksne viser respekt og interesse for hverandre. Vi skal være tilstede å veileder og ikke minst vite når vi som voksne skal bryte inn og støtte barna i leken. I vår barnehage skal barna oppleve mestring i lek og læring, og barna skal bli møtt med omsorg og omtanke. Vi ønsker å gi barna varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestingsopplevelser. Barnehagen skal støtte barnas engasjement, deltakelse og aktivitet i fellesskapet. Vi skal støtte barnas identitetsutvikling og positive selvfølelse.

Vennskap, fellesskap og inkludering

«Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 22-23).

I vår barnehage ønsker vi at alle barn skal glede seg til å komme til barnehagen. Barn og voksne skal oppleve å bli møtt av store og små som er glade for å treffe akkurat deg. Vi har fokus på at barna skal lære seg å beholde venner, og dette er noe som barna øver på gjennom sosialt samspill i leken. Vi har et mål om at alle barn skal oppleve å ha en eller flere venner i barnehagen. Vi øver daglig på det å vente på tur, la andre snakke ferdig, snakke hyggelig til hverandre, være en god venn og hjelpe hverandre.

Vi bruker blant annet samlingsstund og hverdagssituasjoner til å snakke sammen om hvordan vi skal oppføre oss sammen med andre mennesker. Vi øver på å sette ord på følelser, og vi snakker mye om hva det vil si å være en god venn. Vi undrer oss sammen med barna i forhold til hvordan det er å bli holdt utenfor i leken, og hva vi kan gjøre for å invitere barna inn i leken.

Av og til bruker vi rollespill for å vise ulike situasjoner, slik at barn og voksne har en felles opplevelse å reflekterer rundt rollespillet. Hver høst lager de eldste barna sine egne regler for hvordan vi skal være sammen med andre, og henger de synlig på avdelingen.

Barna får erfaring med å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner. Personalet bistår gjennom samtaler og veiledning. Barnehagen jobber aktivt mot mobbing, og har utarbeidet en egen «Handlingsplan mot mobbing» som gjelder for alle avdelingene.

November

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
44				1. Turdag Gruppeaktiviteter	2. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
45	5. Lek og aktiviteter ute/inne	6. Gymsal Bleक्सpruten Språkgrupper	7. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	8. Turdag Gruppeaktiviteter	9. Miljødag
46	12. Planleggingsdag Barnehagen er stengt	13. Gymsal Bleक्सpruten Språkgrupper	14. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	15. Turdag Gruppeaktiviteter	16. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
47	19. Lek og aktiviteter ute/inne	20. Gymsal Bleक्सpruten Språkgrupper	21. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	22. Turdag Gruppeaktiviteter	23. Pysjamasfest
48	26. Lek og aktiviteter ute/inne	27. Gymsal Bleक्सpruten Språkgrupper	28. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	29. Julegrantenning	30. Språkgrupper Gruppeaktiviteter

Husk:

- Planleggingsdag
- Pysjamasfest
- Julegrantenning

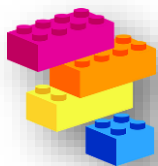

Barns medvirkning

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. Barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnehagekonvensjon art. 12 nr.1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 27).

Med medvirkning mener vi at alle barn har rett til å bli hørt, forstått og anerkjent for deres meninger, ytringer og synspunkter uavhengig av alder, modenhet og verbale språk. Barn formidler på ulike måter hvordan de opplever hverdagen i barnehagen, de yngste barna formidler sine synspunkter ved kroppsspråk, mimikk og andre følelsesmessige uttrykk. De eldste barna bruker i tillegg til kroppslig kommunikasjon også en større del av det verbale språket. For oss er alle stemmer like mye verdt.

Personalet skal ha respekt og forståelse for barns perspektiver. Vi skal ha evne og vilje til å fremme, være oppmerksomme på og ta hensyn til barnas innspill. Som barnehage ansatt skal vi være gode på å lytte, være engasjerte og vise oppriktig interesse for det barnet engasjerer seg for. Vi skal være tilstede med og for barna. Vi skal møte barna på en anerkjennende væremåte og vi skal være lydhøre voksne

Lek og læring

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 20).

Dagens barn vokser opp med mange ulike aktiviteter og skjermer som frister, men fremdeles kan ingenting måle seg med leken. I barnehagen skal barna få leke, utforske, lære og mestre. Leken er barnets egen iboende kraft og leken kjennetegnes av at den er spontan, frivillig og styrt av barnets indre forestillinger, erfaringer og fantasier. Barna lærer gjennom leken og vi som jobber i barnehagen vet hvor viktig leken er for barnas utvikling. Vi legger til rette for stimulerende læringsprosesser gjennom deltagelse og undring i våre prosjekter. Vi legger til rette slik at barna får bidra i egen og andres læring. Noen aktiviteter i barnehagen er voksenstyrte og planlegges av personalet i forkant, dette kaller vi for formell læring. Andre læringssituasjoner som bare oppstår her og nå, fordi barna blir opptatt av noe kaller vi for uformell læring. Begge situasjonene har en pedagogisk hensikt og de er like viktige for barns læring.

I vår barnehage stimulerer vi barnets trang til å utvikle seg. Gjennom deltagelse og undring i et felleskap, sikrer vi at barna utvikler gode læringsstrategier. Barnet skal lære seg utholdenhet i forhold til læringsprosesser, de skal lære seg å utarbeide og teste ut egne teorier og de skal utvikle evnen til å søke kunnskap. Disse strategiene er avgjørende når barnet skal ta til seg ny kunnskap både i barnehagen, på skolen og senere i livet. Vi vet at i løpet av de første leveårene er læringspotensialet stort. Vi vet også at barn lærer uansett, men for oss er det viktig å sikre at læringen blir positiv. Gjennom å ta utgangspunkt i hva barnet allerede er opptatt av, mestrer, støtter og hjelper vi barnet til å nå nye mål og ferdigheter. Læring skal være lystbetont og for barnet er leken den mest lystbetonte læringsformen.

Desember

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
49	3. Lek og aktiviteter ute/inne	4. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	5. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	6. Juleverksted	7. Miljødag
50	10. Lek og aktiviteter ute/inne	11. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	12. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	13. Julebord	14. Gruppeaktiviteter
51	17. Gruppeaktiviteter	18. Nissefest 	19. Gruppeaktiviteter	20. Gruppeaktiviteter	21. Gruppeaktiviteter
52	24. Julaften Barnehagen er stengt	25. 1. Juledag Barnehagen stengt	26. 2. Juledag Barnehagen er stengt	27. Gruppeaktiviteter 	28. Gruppeaktiviteter
1	31. Nyttårsaften Barnehagen er stengt				

Husk:

- Nissefest

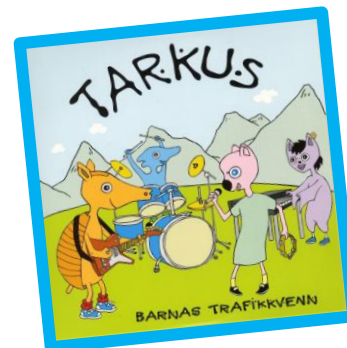

Trygg Trafikk

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling, jf. Barnehaeloven §1» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 29).

Grunnlaget for holdninger til sikkerhet legges i barneårene og derfor mener vi trafikk som tema bør starte tidlig. Vi voksne er rollemodeller og har ansvar for at barn og unge utvikler evne til refleksjon, risikoforståelse, til å ta andres perspektiv og til å samarbeide. Samfunnet forventer at barn fra 5 ½ års alder skal kunne ferdes på skoleveien. Derfor må trafikksikkerhet og trafikkopplæring integreres som en del av barnehagens omsorgs- og opplæringsarbeid. Askeladden Barnehage Borg AS har blitt godkjent som en trafikksikker barnehage, og vi er stolte over å kunne være Sarpsborgs første barnehage til å bli dette. Dette krever nye planer og resertifisering som gjør at vi jobber kontinuerlig med trafikksikkerhet i vår barnehage.

Vi fokuseres mye på den praktiske opplæringen i trafikken sammen med barna. Grupper og samlinger brukes til å snakke om hvordan vi skal oppføre oss i trafikken og hva som forventes av oss. Når vi går ut av porten har vi på oss vester for å synliggjøre oss for bilistene. Det går alltid en voksen foran og en voksen bakerst. Vi voksne er veiledere og samarbeidspartnere underveis i trafikken. Som sentrumsbarnehage er det viktig for oss at barna er trygge på hvordan vi skal ferdes i trafikken. Det er mange regler og rutiner som vi må huske på.

Tarkus – Barnas trafikkvenn

Trygg trafikk har utarbeidet et pedagogisk hjelpemiddel for å lære barna om trafikken. Han heter Tarkus og er en hånddukke. På ryggen har Tarkus ni belter, men når han kjører bil så har han 10. Da kaller han seg for et bilbeltedy. Tarkus er nysgjerrig, undrende og tålmodig. Han er en naturlig deltaker i samlingsstunden og når trafikk står på dagsordenen. At små barn veksler mellom fantasi og virkelighet, begeistres av fortellinger om dyr og fantasifulle figurer, er noe vi ønsker å utnytte i opplæringen. Det er også det som gjør Tarkus til et populært arbeidsverktøy for oss voksne.

I samlingsstunder er Tarkus på nye eventyr og han gir barna ulike oppgaver underveis. Det kan være at de skal fortelle om et skilt, en trafikkregel, hva som skjer på bildet, en trafikk lyd osv. Det er også mange fine sanger som vi synger med Tarkus og vennene hans som heter Kameleonen Leon, Flagge-lise og Musedyret.

På Trygg Trafikk sin hjemmeside kan dere laste ned de samme appene vi bruker i barnehagen. www.tryggtrafikk.no

Vi forventer at alle som parkerer på våre parkeringsplasser rygger bilen inn.

Januar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
1		1. 1. Nyttårsdag Barnehagen er stengt	2. Planleggingsdag Barnehagen er stengt	3. Turdag Gruppeaktiviteter	4. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
2	7. Lek og aktiviteter ute/inne	8. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	9. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	10. Turdag Gruppeaktiviteter	11. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
3	14. Lek og aktiviteter ute/inne	15. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	16. Miljødag 	17. Turdag Gruppeaktiviteter	18. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
4	21. Lek og aktiviteter ute/inne	22. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	23. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	24. Turdag Gruppeaktiviteter	25. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
5	28. Lek og aktiviteter ute/inne	29. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	30. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	31. Turdag Gruppeaktiviteter	

Husk:

- Planleggingsdag

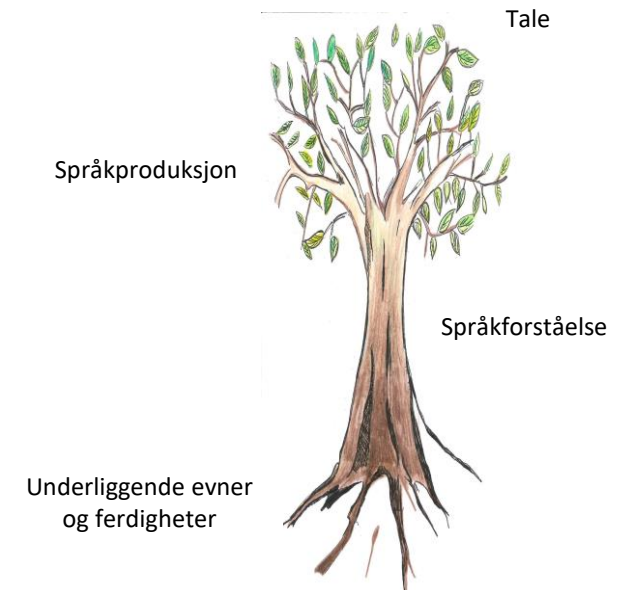
Språk

«Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 23).

Småbarnsalderen er den grunnleggende perioden for utvikling av språk. Mye av det språklige samspillet i barnehagen er knyttet til her og nå situasjoner, lek, sosial læring og utvikling. God språkutvikling er viktig både på kort og lang sikt, ved at barna bedre forstår seg selv og omverden. Evnen til å bruke språket er avgjørende for hvordan barn kan kommunisere med voksne og andre barn. Barna speiler seg i oss voksne som er rundt barnet og det svært viktig at vi er bevisste vårt eget språk både til barna, foreldrene og til våre kollegaer. Barna tar etter når det gjeler alt fra tonefall, ord og uttrykk. Det er viktig for barna å ha positive språklige forbilder rundt seg slik at de opplever gleden ved å sette ord på erfaringer, fortelle om noe viktig, diskutere og reflektere med andre. De språklige ferdighetene har også mye og si for barnas trivsel og mestring i barnehagen.

I vår barnehage har vi en stor andel av flerspråklige barn. Dette gjør at språket er en ekstra viktig del av barnehagehverdagen for at alle skal kunne forstå hverandre med ulike forutsetninger. MIGRAS har utviklet et verktøy for dokumentasjon og kartlegging av barnets språkutvikling. Gjennom dokumentasjon av språket vil vi kunne se og erfare hvor barnet er i språkutviklingen, og i hvilken grad han/hun trenger oppfølging. De barna som har lite progresjon vil få intensiv oppfølging med andre tiltak. Til venstre ser dere hvordan «språktreet vårt» symboliserer språkutviklingen. Røttene symboliserer ferdigheter, stammen – språkforståelse, grenene symboliserer språkproduksjon og bladene symboliserer talen.

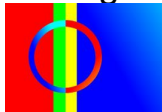

1-3 år	3-6 år
Vi benevner og anerkjenner barnas non-verbale språk i alle situasjoner i hverdagen	Vi anerkjenner barnas språklige initiativ og legger til rette for at barna kan undre seg og utforske språket
Vi tolker og utvider barnas kroppsspråk, følelser og handlinger og hjelper dem ved å sette ord på det	Vi bruker sanger, rim og regler bevisst i hver daglige samling for å forsterke språket
Vi bruker sanger, rim og regler med bevegelser og konkrete for å forsterke språket	Vi har daglige spillgrupper med ulike brettspill
Vi har alderstilpasset bøker lett tilgjengelig og har daglige lesestunder, og de blir kjent med enkle eventyr	Vi dramatiserer innlærte eventyr
Vi tar for oss et tema og skriver ut bilder som henger lett tilgjengelig for barna	Vi jobber systematisk med Grep om begreper

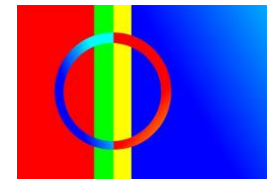
Februar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
5					1. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
6	4. Lek og aktiviteter ute/inne	5. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	6. Samefolkets dag 	7. Turdag Gruppeaktiviteter	8. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
7	11. Lek og aktiviteter ute/inne	12. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	13. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	14. Turdag Gruppeaktiviteter	15. Karneval
8	18. Lek og aktiviteter ute/inne	19. Miljødag 	20. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	21. Turdag Gruppeaktiviteter	22. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
9	25. Lek og aktiviteter ute/inne	26. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	27. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	28. Turdag Gruppeaktiviteter	

Husk:

- Samefolkets dag
- Karneval

Foreldresamarbeid

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå, gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget (Rammeplan for barnehagen 2017 s. 29).

Foresatte og barnehagens personale har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage bygger derfor på gjensidig åpenhet og tillit. Vi tar oss god tid til både foreldrene og barnet i tilvenningen, og strekker oss langt for å tilfredsstille foreldrenes ønsker. Barna blir alltid møtt av personalet når det kommer på morgenen. Vi gir tilbud om foreldresamtale minst to ganger i året. Foresatte kan delta og påvirke gjennom foreldremøter og FAU/SU.

FAU og SU

Hva er FAU – foreldrenes samarbeidsutvalg

«Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 30).

På høstens foreldremøte blir det hvert år valgt en foresatt fra hver avdeling, som blir avdelingens representant i FAU. Det velges også en vararepresentant. Leder for FAU velges på det første FAU møtet som avholdes, og den personen vil også være den som stiller i barnehagens Samarbeidsutvalg (SU). Hyppigheten på møtene er det opp til FAU selv å bestemme. Det er vanlig med ca. 3 møter per år. Styrer kaller inn til FAU-møter, og det er FAU som sørger for at saker blir meldt og at referat blir skrevet. Hver representant har ansvar for å oppdatere avdelingens FAU-perm. Denne oppbevares på avdelingen slik at alle foresatte har innsyn.

Hva er SU – Samarbeidsutvalg

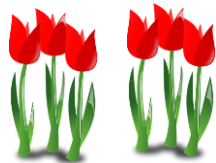
«Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 30).

SU skal først og fremst ivareta samarbeidet mellom barnehagen og foresatte, og er ifølge rammeplanen et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for partene som på ulike måter har ansvar for barnehagens drift og innhold. Samarbeidsutvalget består av eier, ansatte og foreldre/foresatte, slik at hver gruppe er representert.

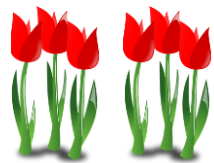
SU har som oppgave å godkjenne årsplanen, være med på å diskutere barnehagens ideelle grunnlag og skape kontakt mellom lokalsamfunn og barnehage. Barnehageeier skal sørge for at saker av viktighet skal forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget (§4, siste avsnitt, Lov om barnehager). Eier kan delta på slike møter etter eget ønske.

Mars

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
9					1. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
10	4. Lek og aktiviteter ute/inne	5. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	6. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	7. Turdag Gruppeaktiviteter	8. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
11	11. Lek og aktiviteter ute/inne	12. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	13. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	14. Turdag Gruppeaktiviteter	15. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
12	18. Lek og aktiviteter ute/inne	19. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	20. Miljødag 	21. Turdag Gruppeaktiviteter	22. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
13	25. Planleggingsdag Barnehagen er stengt	26. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	27. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	28. Turdag Gruppeaktiviteter	29. Språkgrupper Gruppeaktiviteter

Husk:

- Planleggingsdag

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Service erklæring

Du forventer at:

- du og ditt barn blir møtt med respekt og vennlighet
- du får anledning til å snakke med personalet når du leverer og henter ditt barn
- personalet sørger for barnets sikkerhet og omsorg
- barnet ditt får en innholdsrik dag med et pedagogisk tilrettelagt tilbud
- du får tilbud om oppstartsamtale, foreldresamtaler og foreldremøter i løpet av barnehageåret
- du får informasjon om planer og aktiviteter
- du får være med på å påvirke barnets hverdag
- vi dokumenterer, vurderer og videreutvikler vårt arbeid
- vi samarbeider med skolene i nærmiljø i forbindelse med overgang fra barnehage til skole
- ditt barn får et sunt og balansert kosthold

Vi forventer at du:

- forteller om forhold i barnets liv slik at personalet blir bedre i stand til å forstå og gjøre hverdagen så god som mulig for barnet
- møter personalet med respekt og vennlighet
- sier ifra dersom du er usikker eller misfornøyd
- holder syke barn hjemme
- gir beskjed hvis barnet ditt ikke kommer i barnehagen
- gir beskjed hvis andre enn de som er avtalt kommer og henter barnet ditt
- respekterer barnehagens åpningstider, og leverer og henter barnet ditt innenfor oppholdstiden
- leser informasjonen på oppslagstavlen og skriv som gis ut til dere
- sjekker barnets garderobeplass og påser at det er nok skift

April

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
14	1. Lek og aktiviteter ute/inne	2. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	3. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	4. Turdag Gruppeaktiviteter	5. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
15	8. Lek og aktiviteter ute/inne	9. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	10. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	11. Vårfrokost/lunsj	12. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
16	15. Lek og aktiviteter ute/inne	16. Lek og aktiviteter ute/inne	17. Barnehagen stenger kl.12.00	18. Skjærtorsdag Barnehagen er stengt	19. Langfredag Barnehagen er stengt
17	22. 2. Påskedag Barnehagen er stengt	23. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	24. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	25. Miljødag 	26. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
18	29. Lek og aktiviteter ute/inne	30. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper			

Husk:

- Vårfrokost/lunsj

Overganger

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 33).

Hvor lang tid barnet trenger for å bli trygg avhenger av barnets personlighet, alder og tidligere erfaringer. Hvert barn trenger i denne perioden ofte mye voksenkontakt. Ingen barn/foreldre er like og derfor er det umulig å gi råd som passer for alle, men vi ønsker at hvert barn og foreldrepar skal bli møtt ut fra sine behov. Å ha noen kjente ting i barnehagen gjør ofte oppstarten bedre for barnet, f.eks. smokk, bamse o.l.

Når det gjelder de hverdagslige overgangene gjør vi det vi kan for å trygge barna på gode rutiner rundt overganger. Hele dagen inneholder små eller store overganger. Hver avdeling har innarbeidet sin dagsrytme for at barna skal forstå dagsrytmen.

Fra liten til stor avdeling

«Overganger skjer også innad i barnehagen. Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 33). I vår barnehage starter vi allerede i mars/april måned med å besøke den nye avdelingen, for å bli kjent med barna og personalet som jobber der. Vi sørger også for at barna flytter til ny avdeling sammen med barn de kjenner godt.

Overgang barnehage – skole

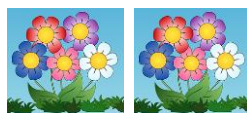
«De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 33-34).

Før skolestart skal barnehagen i samarbeid med foresatte fylle ut et skjema til skolen, og barnehagen trenger samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.

Blekkspruten er et tilbud til alle 5- og 6 åringer i Askeladden barnehage Borg AS. Tanken bak dette, er at barna skal få erfaring med å være i en ensartet gruppe, og trene på hva som forventes når de begynner på skolen. Foresatte vil få informasjon om overgang barnehage -skole på et foreldremøte på høsten. Når våren kommer, får barna tilbud om å besøke skolen de skal begynne på. Da blir de kjent med skolen, barn og noen ganger lærere som skal bli en del av deres nye hverdag.

Mai

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
18			1. Offentlig høytidsdag Barnehagen er stengt	2. Turdag Gruppeaktiviteter	3. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
19	6. Lek og aktiviteter ute/inne	7. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper Dugnad	8. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	9. Turdag Gruppeaktiviteter	10. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
20	13. Lek og aktiviteter ute/inne	14. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	15. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	16. Barnehagens 17. mai-markering med barnetog i byen	17. Grunnlovsdag Barnehagen er stengt
21	20. Lek og aktiviteter ute/inne	21. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	22. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	23. Turdag Gruppeaktiviteter	24. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
22	27. Lek og aktiviteter ute/inne	28. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	29. Miljødag 	30. Kristi Himmelfartsdag Barnehagen er stengt	31. Planleggingsdag Barnehagen er stengt

Husk:

- Barnehagens 17.mai-markering
- Planleggingsdag

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagen

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering» (Lov om barnehager, 2006).

«Lov om Barnehager og Rammeplan for barnehager er våre styringsdokumenter. Barnehagens samfunnsmandat er nedfelt i rammeplanen, og sier at vi skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse med barnas hjem. Videre er FN barnekonvensjon også et viktig styringsdokument og sier bl.a. noe om barns rett til medvirkning. Barns rett til medvirkning er samtidig nedfelt i Barnehageloven» (Hentet fra Virksomhetsplanen 2018-2022).

Vårt barnehagetilbud bygger på «Lov om barnehager» og «Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver». «Eier og alle som arbeider i barnehagen skal oppfylle målene og kravene i rammeplan med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse» (Rammeplan for barnehagen 2017, s 15). De ansatte i barnehagen skal legge til rette for at barna skal få varierte erfaringer gjennom å reflektere over sin egen praksis og lære gjennom lek og sosialt samspill. Barna lærer å leke gjennom å tilegne seg sosiale ferdigheter og være betydningsfulle i barnegruppa. Målet er en trygg barnehage med kvalifiserte og omsorgsfulle voksne, en barnehage der barna kan lære, trives og leke.

Rammeplan

1. august 2017 tredde det en ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver i kraft. Rammeplanen er grunnlaget for barnehagens drift og setter mål for oss som personal og barnehagens innhold. Vi utarbeidet en implementeringsplan i august 2017 hvor målet er å implementere den nye rammeplan i vår barnehage. Ordet «implementering» innebærer både planlegging, iverksetting og gjennomføring. Det handler konkret om hvordan vi skal lære oss den nye rammeplanen og hvordan vi skal jobbe med den i det praktiske arbeidet. Vi har jobbet med implementering av den nye rammeplan på personalmøter, avdelingsmøter og i barnehagehverdagen. De nye fokusområdene i rammeplan er at vi har et presist ansvar for å forebygge, stoppe og følge opp mobbing, oppmerksomhet på de yngste barna, ansvar og roller er tydeligere beskrevet og styrking av mangfoldperspektivet, helseperspektiv, språkarbeid og overganger. Endringene i fagområdene er mat og teknologi.

Når vi har jobbet med implementeringen har vi tatt i bruk den nye kunnskapen, de nye verktøyene og gjort den nye rammeplanen til en naturlig del av barnehagehverdagen. Vi har systematisk gått igjennom den nye rammeplanen måned for måned sammen med barna. Rammeplan sier: «I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å utforske, leke, lære og mestre. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring» (Rammeplan for barnehagen 2017, s 22).

For første gang har ordet **mobbing** kommet tydelig frem i rammeplanen vår. Derfor valgte vi å ha fokus på mobbing i FAU/SU barnehageåret 2017/2018, og på foreldremøte våren 2018. Vi ønsker at foresatte skal få innblikk i hvordan vi systematisk jobber med rammeplanen, som blant annet med tema mobbing og hvordan sosial kompetanse virker forebyggende på mobbing.

Juni

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
23	3. Lek og aktiviteter ute/inne	4. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	5. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter	6. Miljødag 	7. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
24	10. 2. pinsedag Barnehagen er stengt	11. Gymsal Blekkspruten Språkgrupper	12. Gymsal Turdag Gruppeaktiviteter 	13. Turdag Gruppeaktiviteter	14. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
25	17. Lek og aktiviteter ute/inne	18. Sommeravslutning 	19. Turdag Gruppeaktiviteter	20. Turdag Gruppeaktiviteter	21. Språkgrupper Gruppeaktiviteter
26	24. Lek og aktiviteter ute/inne	25. Blekkspruten Språkgrupper	26. Turdag Gruppeaktiviteter	27. Turdag Gruppeaktiviteter	28.

Husk:

- Sommeravslutning

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Dokumentasjon og vurderinger

«Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 37).

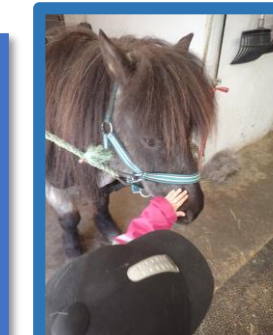
Virksomhetsplan og årsplan er dokumentasjon på barnehagens innhold, oppgaver og planer. Dokumentasjon handler om å fange hverdagen. Vi dokumenterer hverdagen i ulike former som dagsreferater, dagstavler og via bilder.

Vi observerer og dokumenterer enkeltbarns utvikling og benytter ulike verktøy som «TRAS» (Tidlig registrering av språkutvikling), «ALLE MED» (skjema som gir et helhetlig bilde av barnet og hva det mestrer) ved behov. Disse benyttes eventuelt videre i foreldresamtaler og foresatte har rett til å se dokumentasjon om egne barn. To ganger pr år inviteres foresatte til samtale med en av de ansatte på sin avdeling hvor barnets trivsel og utvikling drøftes og vurderes.

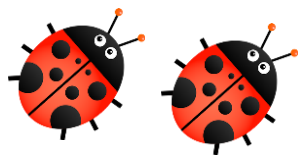
Barnehagen arbeider systematisk med vurderingsarbeid og i etterkant av hver måned mottar foresatte en vurdering av forrige måneds arbeid fra sin avdeling. Personalet vurderer på avdelingsmøter, personalmøter og i ulike grupper, alt som skjer i hverdagen vurderes fortløpende og skriftlig gjøres. Som for eksempel måltidsituasjon, samlingsstund, dagsrytme, samspill, gruppesammensetninger, satsningsområde, månedsplaner osv. Resultatet av vurderingen legges til grunn for videre planlegging og sørger for en kontinuerlig utvikling av barnehagens arbeid som pedagogisk virksomhet.

Årlig brukerundersøkelse

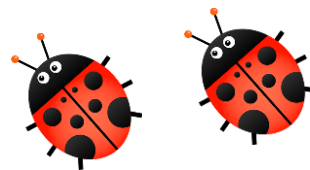
Hvert barnehageår har vi en brukerundersøkelse som leveres ut til alle foresatte i barnehagen. Her har foreldre/foresatte mulighet til å gi tilbakemelding på barnehagens tilbud. Svarene vi får inn blir brukt til å kartlegge hva vi gjør bra og hva vi kan bli bedre på.

Juli og August

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
27	1.	2.	3.	4.	5.
28	8.	9.	10.	11.	12.
29	15. Feriestengt	16. Feriestengt	17. Feriestengt	18. Feriestengt	19. Feriestengt
30	22. Feriestengt	23. Feriestengt	24. Feriestengt	25. Feriestengt	26. Feriestengt
31	29.	30.	31.	1.	2.
32	5.	6.	7.	8.	9.
33	12.	13.	14.	15. Nytt barnehageår	

Husk:

- Feriestengt i uke 29 og 30

Barnehagens fagområder

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold» (Rammeplan for barnehagen 2017, s. 47).

Barnehagens fagområder sees i sammenheng med barnehagens innhold og alle fagområdene skal være ivaretatt i løpet av ett barnehageår. Barnas lek er et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barnehagen skal bruke ulike materiell og utstyr, spill, bøker, gratismaterialer, musikk og digitale verktøy i arbeidet med fagområdene. Det er 7 ulike fagområder i rammeplanen:

Kommunikasjon, språk og tekst

- Vi leker med rim, regler, sanger og eventyr for å øke ord og begrepsforståelsen.
- Vi legger til rette for store og små språkgrupper, både på avdelingen og på tvers av avdelingene.
- De voksne er gode rollemodeller, som tar seg god tid til å lytte og hjelper barna til å sette ord på det de ønsker å uttrykke.

Kropp, bevegelse, mat og helse

- Vi gir barna gode matvaner, og har fokus på hva kroppen trenger av næringsstoffer.
- Vi serverer frokost, lunsj og fruktmåltid på ettermiddagen. Frukt og grønt serveres til alle måltider.
- Vi serverer varm lunsj lagd fra bunnen av minst to ganger i uka.
- Vi fokuserer på balansen mellom aktivitet og hvile.
- Barna får være aktive inne, ute på lekeområdet og ved bruk av nærmiljøet, lekeplasser, gymsal, ishall og fotballbane.

Kunst, kultur og kreativitet

- Eget skapende arbeid med ulike uttryksformer som kunst, dans, drama og bildeskapende arbeid.
- Vi benytter oss av blant annet av gratismaterialer som doruller, korker, emballasje, kvister og blader vi finner på bakken.
- Vi lar barna bruke fantasien og kreativiteten i arbeidet.

Natur, miljø og teknologi

- Vi viser respekt for naturen.
- Vi plukker søppel vi finner og rydder alltid opp etter oss.
- Vi undres sammen med barna, og tar barna sine spørsmål på alvor.
- Bruker digitale verktøy i hverdagen.
- Sorterer søppel og besøker jevnlig miljøstasjonen.

Antall, rom og form

- Vi utforsker og oppdager matematikk i dagliglivet og naturen.
- Vi stiller spørsmål og søker løsninger sammen med barna.
- Vi snakker om de geometriske figurene vi har rundt oss og sammenlikner.
- Vi øver på å telle, måle og veie når barna deltar i matlagingen.
- Vi legger til rette for og gir barna tilgang til ulike typer spill og puslespill, klosser, leker og formingsmateriell.

Etikk, religion og filosofi

- Vi leser fortellinger, snakker og undrer oss sammen med barna.
- Vi viser interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.
- Vi arbeider kontinuerlig med sosial kompetanse gjennom hele året.
- Barna skal tilegne seg samfunnets normer og verdier.
- Vi viser barna hvordan de skal løse konflikter, hjelpe og trøste hverandre på en god måte.
- Vi jobber aktivt for å forebygge mobbing.

Nærmiljø og samfunn

- Vi benytter oss av nærmiljøet. Blant annet Kulåsparken, Landeparken, fotballbanen, ishall, gymsal, skogen og lekeplasser.
- Vi markerer samefolkets dag.
- Vi øver på å ferdes trygt i trafikken.
- Blekkspruten besøker brannstasjonen og politistasjonen.

Enkle miljőtips

- # Bytt ut plastposer med tøyposer
- # Slå av lys i rom som ikke er i bruk
- # Sorter søppel
- # Bruk miljømerkede produkter
- # Tenk gjenbruk

Miljøsangens vår: «Det er lov å bruke huet»

VERS 1: Det å passe på jorda, det er en god idé. Dudelu-didelu-dodelei. Og vi håper at du, har lyst til å bli med. Dudelu-didelu-dodei. Ikke bruk eller kast, alt i hui og hast. Tenk retur, og tur-retur. Mange ting kan brukes igjen. (og) igjen og igjen og igjen.

REF: Det er lov å bruke hue, og være litt glup. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Ikke hiv det på dynga, men kjør det i (en) loop. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Bruke hue, være glup, og kjøre det i loop. Ja allting kan snurre rundt. Det er lov å bruke hue, og være litt glup. Du må huske å tenke miljø.

VERS 2: Vi må ta å sortere, metallbokser og glass. Dudelu-didelu-dodelei. Ja for bokser kan bli, til mange spikerlass. Dudelu-dudeli-dodei. En kartong blir et bla`, du kan lese fra. Tenk retur, og tur-retur. Mange ting kan brukes igjen. (og) igjen og igjen og igjen.

REF: Det er lov å bruke hue, og være litt glup. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Ikke hiv det på dynga, men kjør det i (en) loop. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Bruke hue, være glup, og kjøre det i loop. Ja allting kan snurre rundt. Det er lov å bruke hue, og være litt glup. Du må huske å tenke miljø.

BRO: Alle må b`ynne å sparke seg bak, du må starte med deg sjæl, det er du, det er du som må ta i et tak. Vi vet at det nytter, om alle tar tak.

REF: Det er lov å bruke hue, og være litt glup. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Ikke hiv det på dynga, men kjør det i (en) loop. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Bruke hue, være glup, og kjøre det i loop. Ja allting kan snurre rundt. Det er lov å bruke hue, og være litt glup. Du må huske å tenke miljø.

Alt kan brukes igjen, og igjen og igjen, og igjen, og igjen ..og igjen!!

